

<https://doi.org/10.31891/2415-7929-2025-33-8>

УДК 8:811.161.2.808.5.378.37.01.792

КОВАЛЬ Таїсія

Хмельницький національний університет

<https://orcid.org/0000-0002-5671-7102>

ГАВРИШ Марія

Хмельницький національний університет

<https://orcid.org/0000-0001-7851-1669>

ІННОВАЦІЙНА СИНЕРГЕТИЧНО-ПЕДАГОГІЧНА АКТИВНІСТЬ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ: NON SCHOLAE, SED VITAE DISCIMUS

У статті проаналізовано теоретичні, концептуальні, методико-прикладні основи методології синергетичного підходу до викладання гуманітарних дисциплін здобувачам вищої освіти з метою формування майбутнього фахівця-оратора як інноваційної духовно-творчої Людини-комунікатора XXI століття інформаційно-комунікативного Відкритого Суспільства засобами української мови та культури і творчої самореалізації студента. Досліджено постулати україністики, педагогіки, інноватики, інноваційної педагогіки, філософії освіти і синергетики. Описано авторські інноваційні освітні технології, які були впроваджені у практику викладання гуманітарних дисциплін та організації культурного дозвілля для студентів філологічного і нефілологічного професійного профілю.

Ключові слова: авторська освітня технологія, українська мова, риторика, соціолінгвістика, синергетика, інновації в духовній сфері, здобувач вищої освіти, гуманітарні дисципліни, інтегрований навчальний курс, духовність, культурні цінності, фахівець-оратор, духовно-творча Людина-комунікатор, Успіх, Щастя

KOVAL Taisiya, GAVRYSH Mariya

Khmelnytskyi National University

INNOVATIVE SYNERGETIC-PEDAGOGICAL ACTIVITY OF PARTICIPANTS OF THE EDUCATIONAL PROCESS USING THE UKRAINIAN LANGUAGE: NON SCHOLAE, SED VITAE DISCIMUS

The article analyzes the theoretical, conceptual, methodological and applied foundations of the methodology of the synergistic approach to teaching humanitarian disciplines to higher education students with the aim of forming a future specialist-speaker as an innovative spiritual and creative Person-communicator of the 21st century of informational and communicative Open Society using the Ukrainian language and culture and the student's creative self-realization. The postulates of Ukrainian studies, pedagogy, innovation, innovative pedagogy, philosophy of education and synergetics have been studied. The author's innovative educational technologies that were implemented in the practice of teaching humanitarian disciplines and organizing cultural leisure for students of philological and non-philological professional profiles have been described.

According to the principles of humanism and synergy, the authors of the article organized a multifaceted student and teacher creative self-presentation, the content of which consists of creative works: essays, author's literary texts, oratorical speeches, recitation of works, a virtual excursion with a guide's commentary, a video film (interview) based on materials of independently conducted linguistic ecological and sociolinguistic research, designer linguistic posters, logos; stage roles in author's theatrical productions, public speeches at scientific and cultural forums, events and activities, both at the university and in the city, and at the all-Ukrainian level.

The pedagogical goals (tasks) in the aspect of the synergistic approach were: the formation of professional Ukrainian-language competence and the rhetorical ideal of the 21st century Communicator in the innovative personality of the student; readiness to use innovative technologies of Ukrainian studies as a specialist orator in effective interpersonal and professional dialogical and rhetorical communication.

Key words: author's educational technology, Ukrainian language, rhetoric, sociolinguistics, synergetics, innovations in the spiritual sphere, higher education student, humanitarian disciplines, integrated educational course, spirituality, cultural values, specialist orator, spiritually creative Person-communicator, Success, Happiness.

Постановка проблеми у загальному вигляді

та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

Концепція інноваційної педагогічно-синергетичної україністико-комунікаційної системи ґрунтується на концептуальних цінностях інформаційно-комунікативного Відкритого Суспільства: **плюралізм** – толерантність до різних думок, повага до співрозмовника, готовність до філософської бесіди, аргументованої дискусії, дебатов, конструктивного діалогу; **свобода** – відсутність несправедливих обмежень щодо свободи слова, творчості, переконань для членів суспільства з боку держави, осіб чи груп; **права людини** – аргументована дискусія можлива лише за умови наявності гарантії поваги до прав людини та їх захисту; **рівність і справедливість** – громадянська рівність у політичному житті суспільства, використанні ресурсів, здобутті освіти, охороні здоров'я і праці, публічних виступах; **відповідальність** – державна влада несе відповідальність перед громадянами згідно з законами і верховенства права; громадяни несуть відповідальність перед державою, є громадськими діячами, беруть активну участь у публічній політиці, акціях, дискусіях і дебатах; **розвиток** – внутрішня динаміка; синергія, нелінійний шлях безперервного еволюційного розвитку, в якому кожна людина

шукає способи, щоб суспільство ставало більш гуманним, духовним, вільним, демократичним, справедливим, творчим, інклюзивним. Інноваційна синергетично-педагогічна діяльність філолога-україніста здійснюється відповідно до освітнього принципу субсидіарності Європейського Союзу, що зумовлює організацію усіх освітніх заходів на добровільній у співпраці з управліннями університету; прояв синергізму традицій і нововведень освіти України з освітніми традиціями та інноваціями європейських країн.

Аналіз досліджень та публікацій

Проблема інноваційної синергетично-педагогічної діяльності філолога-україніста у процесі професійної підготовки майбутнього фахівця як інноваційної Людини інформаційно-синергетичного Відкритого Суспільства XXI століття уже була предметом дослідження українських науковців [1; 2; 4; 5].

Окремі аспекти створення концепцій і розробки стратегій інноваційної педагогічної діяльності філолога-україніста у вищій школі у світлі синергетичного підходу висвітлені недостатньо і потребують актуалізації у контексті навчання студентів нефілологічних спеціальностей.

Формулювання цілей статті

Мета дослідження – описати авторські інноваційні освітні технології, що є складниками інноваційної синергетично-педагогічної діяльності викладача-україніста, впроваджені у практику викладання гуманітарних дисциплін та організації культурного дозвілля для студентів філологічного і нефілологічного професійного профілю Хмельницького національного університету.

Виклад основного матеріалу

Відповідно до принципів синергетики та міждисциплінарного синтезу створена синергетична педагогічна система як відкрита, нелінійна система, що самоорганізовується, має такі складові частини: залучення студентів до науково-дослідної діяльності з врахуванням програмового навчального матеріалу і самостійної науково-еспериментальної роботи (наприклад, вивчення окремих тем програми інтегрованого курсу з державної української мови в єдиній системі з іншими соціогуманітарними дисциплінами, зокрема, з риторикою (ораторським мистецтвом, виразним читанням, літературною творчістю, паром), з лінгвістикою (соціо-, етно-, психолінгвістикою, комунікативною лінгвістикою), з екологією мови, з лінгвокультурологією, філософією мови, людинознавством, українознавством, історією, культурологією, політологією, соціологією та ін.); створення оптимальних умов для виникнення у студентів наукових інтересів на основі міждисциплінарних зв'язків; особистої мотивації кожного студента до різнобічної творчості, самовиховання духовності, розвитку синергетичного мислення і саморозвитку індивідуальних талантів і інтегрального особистісного потенціалу.

Викладачі-філологи систематично і комплексно оновлюють зміст навчальних програм, що знаходять відображення у наукових публікаціях [3; 6].

Отже, головними рисами інноваційної синергетично-педагогічної діяльності філолога-україніста є: предметність, соціальність, свідомість, синергетизм. На основі аналізу наукових праць і з власного досвіду нами зроблено теоретично-практичні висновки, що лягли в основу інноваційної синергетично-педагогічної діяльності. Синергетика як головний педагогічний метод і спосіб має ряд переваг: людинознавчий вимір (самопізнання «Я» і пізнання «Іншого»); мовно-культурологічний (самотворення себе як Людини культури і цивілізації, творення себе як культурномовної цивілізованої Людини); міждисциплінарність (охоплення різних наук); моделювання нелінійних процесів (опис нетривіальних ефектів, тлумачення парадоксальних, проблемних явищ); синергізм і взаємодія традицій та інновацій; динамічна трансформація педагогічних навчальних цілей і завдань у творчі завдання, проекти для активізації авторської творчості студентів; психологічний синергізм досвіду наставника і взаємодія з досвідом вихованця; гармонізація українськомовної особистості студента через його саморозвиток, самореалізацію і самовиховання у синергії з викладачем-педагогом і колегами-студентами); синергетизм авторських (навчальних, наукових, творчих; викладацьких і студентських; індивідуальних і колективних) проєктів, українознавчих зустрічей-діалогів, культурно-освітніх заходів, культурно-просвітницьких івентів, культурно-громадської активності, культурно-дозвілєвої творчості; самодіяльного студентського літературного театрального мистецтва; позитивний синергічний ефект і взаємодія всіх елементів синергетичної педагогічної системи. Функціонування інноваційної синергетично-педагогічної діяльності філолога-україніста передбачає досягнення цілей: пізнавальної (наука); ціннісно-орієнтаційної (ідеологія); перетворювальна (духовність – створення нового, культурного – об'єкта, моделі, проєкту, мрії; мовних комунікативних знаків тощо).

З освітньою метою формування українськомовної інноваційної Людини інформаційного Відкритого Суспільства XXI століття Т. Коваль і М. Гавриш створено і впроваджено у практику викладання гуманітарних дисциплін та організації культурного дозвілля для студентів філологічного і нефілологічного професійного профілю авторські інноваційні освітні технології, що є складниками інноваційної синергетично-педагогічної діяльності викладача-україніста.

Наприклад, впроваджуючи європейську освітню технологію «оксфордські дебати» у практику викладання для здобувачів вищої освіти нефілологічних спеціальностей таких гуманітарних дисциплін, як:

«Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Культура професійного мовлення і спілкування», «Культура ділового мовлення», створено авторські інноваційні освітні технології: «Оксфордські дебати ХНУ: Фахівець-оратор ХХІ століття» (автор-розробник Т. Коваль) і «Методика соціолінгвістичної експертної оцінки «Оксфордських дебатів ХНУ: Фахівець-оратор ХХІ століття» (автор-розробник М. Гавриш). Зазначені інновації впроваджуються в освітній процес з 2018 року в інноваційному форматі «культурно-освітній діалог». Публічні (відкриті) «Оксфордські дебати ХНУ: Фахівець-оратор ХХІ століття» (із соціолінгвістичним експертно-оцінювальним супроводом) є освітньо-творчим (індивідуальним і командним) проектом, самопрезентація і презентація якого відбувається за згодою зі студентами в інтерактивній формі підсумкового заняття з навчальної дисципліни і є оригінальною альтернативою традиційній підсумковій (письмовій) контрольній роботі. В інноваційному середовищі у студентів-дебатерів, які водночас виступають і в ролі організатора та учасника «оксфордських дебатів», народжуються нові креативні ідеї, підходи, активізується мотиваційна сфера, внутрішня і зовнішня мобільність. Зокрема, унікальним видався той факт, що студент-дизайнер у процесі підготовки до впровадження інноваційної технології, перебуваючи у стані неврівноваженості синергетичної системи (проблемна навчальна нестандартна ситуація), створив нову ідею. Сутність інноваційної ідеї дебatera-дизайнера полягала у тому, що ймовірно в усіх учасників «Оксфордських дебатів ХНУ: Фахівець-оратор ХХІ століття», загостриться інтерес, як до самої інноваційної технології, так і до теми дебатів «Штучний інтелект в усіх сферах діяльності людини», якщо запросити на Оксфордські дебати (онлайн-міст) Хмельницького національного університету в Україні з метою взаємообміну досвідом студентку-дизайнера Оксфордського університету. У студентства виникла можливість порівняти особливості впровадження «оксфордських дебатів» та використання ІІІ в університетах різних країн. Зокрема, студентка з Оксфорду зазначила, що українські навчальні «оксфордські дебати» є більш самобутніми і модернізованими у синергетичному аспекті завдяки, зокрема, і театральному компоненту як мовної самопрезентації мистецьких талантів усіх дебатарів-українознавців, що були учасниками культурного діалогу: студентів, що представляли команди, і студентів, які входили до складу публіки.

З 2006 року в Хмельницькому національному університеті як добровільне об'єднання митців функціонує Самодіяльний студентський літературний театр «Глорія» ХНУ, засновник і керівник, театральний педагог, сценарист і режисер якого Т. Коваль, науковий консультант, театральний педагог, співголова творчих проєктів – М. Гавриш. У контексті українського та міжнародного досвіду і за результатами проведеного педагогічного експерименту на підставі аналізу стану трансформаційних процесів в освіті зроблено висновки про те, що використання засобів театального мистецтва і театральної педагогіки у процесі професійної підготовки фахівців є одним із ефективних шляхів реформування європейської освіти; авторська освітня технологія «Студентський літературний театр «Глорія» забезпечує учасникам проєктної творчої діяльності креативні методи засвоєння освітніх стандартів та пізнання життєтворчого сенсу і є «доданою вартістю» українського модернізованого університету. Також запропоновано модель Я-концепції майбутнього учителя-філолога «Інноваційна людина ХХІ століття» [8].

З культурно-освітнім проєктом «Студентський літературний театр «Глорія» ХНУ: СловоСлава Кобзарєва...» (*Students Literature Theatre «Gloria» of KhNU: SlovoSlava Kobzareva*) Т. Коваль і М. Гавриш взяли участь у грантовій програмі «Інноваційний культурний продукт» Українського культурного фонду (ID: 31CP31–5726).

Із навчально-виховною і культурно-просвітницькою метою створено і впроваджено у культурно-освітній простір університету і для широкого загалу такі авторські інноваційні культурно-освітні технології творчого проєктування синергетичної педагогічної україністичної активності, як: «Шевченківський театральний перформанс: авторська театральна постановка у виконанні випускників, викладачів і студентів ХНУ – учасників СЛТ «Глорія» ХНУ» (з 2008 року, у м. Хмельницькому і в м. Каневі). Літературні творчі вернісажі українських письменників, зокрема, традиційний вернісаж – з нагоди дня народження видатного українського поета, журналіста, члена НСП і НСЖ України В. Міхалевського, голови ХОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Г. Шевченка, кандидата фізико-математичних наук, доцента ХНУ координатора СЛТ «Глорія» ХНУ. «Літературно-мистецький проєкт «Слово – це те, що житиме вічно» (до Дня української писемності та мови, з 2012 року). «Українознавчий міст: Громадянський діалог «Рідна мова в Україні» (з нагоди Міжнародного дня рідної мови, з 2019 року).

До культурного і громадянського діалогів, окрім представників університетської спільноти, долучаються знавці і поціновувачі української мови – студенти з інших університетів України, Польщі, Франції, Фінляндії, Німеччини; українські мовознавці, письменники, бібліотекарі, журналісти, телевізійники, артисти та інші шанувальники української мови як духовної цінності нації і духовного надбання людства. У творчому середовищі синергічної взаємодії мовці як учасники українськомовного Діалогу демонструють свій дослідницький інтерес до таких актуалій, як: історія української мови, її становлення і саморозвиток; розуміння наукових положень «теорій походження мови», «теорій рідної мови»; проблема білінгвізму і мовної толерантності; питання мовної політики України та Європейського Союзу на законодавчому рівні; завдання носіїв української мови в інформаційній війні російської федерації проти державного суверенітету України; роль української мови у глобальній культурі та міжкультурній комунікації та інших питань. За принципами людиноцентризму і синергізму також зорганізована багатогранна студентська і викладацька творча

самопрезантація, зміст якої складають творчі роботи: есе та есей, авторські художні тексти, ораторські промови, декламація творів, віртуальна екскурсія з коментарем гіда, відеофільм (інтерв'ювання) на матеріалах самостійно проведеного мовноекологічного та соціолінгвістичного досліджень, дизайнерські мовознавчі плакати, логотипи; сценічні ролі в авторських театральних постановках, публічні виступи на наукових і культурних форумах, заходах та івентах, як в університеті, так і в місті, і на всеукраїнському рівні.

Зазначимо, що за внесок у справу Українського національного відродження, розвиток української культури, самовіддану працю на теренах духовного утвердження рідного слова українські філологи (випускниця, студентка, викладачі), громадські діячі Ю. Довганюк, Я. Гуменюк, Т. Коваль, М. Гавриш нагороджені Почесною Грамотою Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка. У 2004 році Т. Коваль і М. Гавриш прийнято до членства у ВУТ «Просвіта» ім. Т. Г. Шевченка.

Отже, педагогічними цілями (завданнями) в аспекті синергетичного підходу стали: сформованість в інноваційної особистості студента професійної українськомовної компетентності і риторичного ідеалу Людини-комунікатора ХХІ століття; готовність до використання фахівцем-оратором українознавчих інноваційних технологій в ефективній міжособистісній і професійній діалогово-риторичній комунікації.

Організація культурно-освітньої роботи у вищій школі України є чинником розвитку в європейському інноваційному університеті Таланту Людини ХХІ століття. Т. Коваль і М. Гавриш створено, впроваджено у практику і авторизовано «Синергетично-освітню концепцію виховної роботи і просвітницької діяльності викладачів-україністів Хмельницького національного університету («Конгеніальність українолюбів і синергія талантів ХНУ: інноваційна Людина Відкритого Суспільства ХХІ століття»).

Синергетично-освітня концепція виховної роботи і просвітницької діяльності кафедри української філології полягає у взаємодії соціетарного, інституалізованого, інтерперсонального та інтраперсонального підходів у річизі педагогіки життєтворчості, що сприяє формуванню у майбутнього фахівця-професіонала синергетичного, інноваційного мислення культурномовної інноваційної Людини-гуманіста – естета і красномовця, громадянина-патріота України і «громадянина світу». У пріоритеті синергетичної педагогічної взаємодії – синергія талантів українолюбів, креативна доброзичлива співтворчість Наставника і Вихованця, духовно-творчий саморозвиток національно-мовної особистості філолога-україніста, майбутнього фахівця немовних спеціальностей, який вивчає інтегрований навчальний курс державної української мови, бере творчу участь в українознавчих культурних проєктах і заходах та літературно-театральній і соціально-громадській діяльності [7].

Відтак, структура і зміст інноваційної діяльності викладачів-україністів презентовано синергетично-педагогічною україністико-людинознавчою моделлю професійної доцільної вольової творчої активності, здатної до трансформації Буття через систему цивілізаційних духовно-культурних цінностей відповідно до змін, перетворень і нововведень в інформаційно-комунікативному просторі Відкритого Суспільства ХХІ століття в аспекті україністики, інноваційної педагогіки, філософії освіти і синергетики засобами гуманітарних дисциплін, української мови і культури, творчої самореалізації талантів, соціально-громадської активності, інновацій, що забезпечують саморозвиток гармонійної синергетичної особистості майбутнього фахівця-оратора як інноваційної духовно-творчої Людини-комунікатора, спрямованої на гуманність; життєтворчість; відкритість до майбутнього; досягнення Успіху і Щастя в особистому і планетарному вимірах, позитивну синергічність інноваційної професійної діяльності, переконливого культурномовного спілкування у різновекторних комунікаціях сучасного світу.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

У процесі професійної підготовки у межах синергетичного підходу засобами гуманітарних дисциплін і культурного дозвілля здобувачі вищої освіти розуміють синергетично-освітню (навчання, виховання, розвиток і саморозвиток) діяльність як самоорганізацію у нелінійному креативному культурно-освітньому середовищі; як синергію духовності української мови і носія-творця мови; як різнобічну творчість і співтворчість; як інтелектуально-духовне свято традицій та інновацій; як гуманістичну усвідомлену форму активного вольового ставлення Людини до самої себе, до майбутнього, до своєї професії, до «Іншого», до Природи, до Відкритого Суспільства, зміст якої становлять їх доцільна творчо-продуктивна зміна і трансформації задля еволюційного розвитку своєї держави Україна і всього людства планети Земля.

Зазначимо, що виникнення позитивного синергічного ефекту від духовної зустрічі як культурного Діалогу носіїв української мови, створення інтелектуальних культурних продуктів у нестандартних ситуаціях креативного хаосу, в результаті якого народжується творчий космос, успішне ділове і міжособистісне спілкування при викладанні гуманітарних дисциплін здобувачам вищої освіти, ефективність організації культурного дозвілля учасників освітнього процесу і синергічна співтворчість комунікаторів-інноваторів засвідчує новизну, практичну застосовність та ефективність авторських інноваційних освітніх технологій як системних складників інноваційної синергетичної діяльності філолога-україніста у Хмельницькому національному університеті.

Література

1. Боковець О. І. Соціально-психологічні умови розвитку інноваційного потенціалу студентів закладу вищої технічної освіти : дис. ... д-ра філософії : 053 — психологія. Київ, 2021. 294 с.
2. Возняк О. В. Розвиток вітчизняної педагогічної думки: синергетичний підхід : Монографія /за ред. проф. П. Ю. Сауха. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. 184 с.
3. Гавриш М., Коваль Т. Роль соціолінгвістичних знань у процесі формування комунікативної компетентності майбутніх політологів і фахівців із туризму. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. Т. 29. Хмельницький : ХНУ, 2023. С. 30-35. doi: <https://doi.org/10.31891/2415-7929-2023-29-5>.
4. Дмитерко М. Інновації як універсальна цінність суспільства. *Український науковий журнал «Освіта регіону»*. URL : <https://social-science.uu.edu.ua/article/171> (дата звернення: 02.11.2024).
5. Кремень В. Педагогічна синергетика: понятійно-категоріальний синтез [Електронний ресурс]. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2013. № 3. С. 3–19. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tipuss_2013_3_3 (дата звернення: 22.10.2024).
6. Ранюк О., Коваль Т. Інтеграція риторики в сучасну систему викладання філологічних дисциплін. *Acta Paedagogica Volyniensis*. 2024. 4. С. 139–144. doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2024.4.23>.
7. Хмельницький національний університет «Студентський літературний театр «Глорія». URL : <https://hloriya.khmnmu.edu.ua/>
8. Koval T. Student`s literary theater as an educational innovation in the context of Ukrainian and foreign experience. *Comparative Professional Pedagogy*. 7(2). 2017. S. 43–50.

References

1. Bokovec O. I. Socialjno-psykholohichni umovy rozvytku innovacijnogho potencialu studentiv zakladu vyshhoji tekhnichnoji osvity : dys. ... d-ra filosofiji : 053 — psykholohija. Kyjiv, 2021. 294 s.
2. Voznjak O. V. Rozvytok vitchyznjanoji pedaghoghichnoji dumky: synerghetychnyj pidkhyd : Monoghrafija /za red. prof. P. Ju. Saukha. Zhytomyr : Vyd-vo ZhDU im. I. Franka, 2009. 184 s.
3. Ghavrysh M., Kovalj T. Rolj sociolinghivistychnykh znanj u procesi formuvannja komunikatyvnoji kompetentnosti. majbutnikh politologhiv i fakhivciv iz turyzmu. Aktualjni problemy filologhiji ta perekladoznavstva. T. 29. Khmeljnyckyj : KhNU, 2023. S. 30-35. doi: <https://doi.org/10.31891/2415-7929-2023-29-5>.
4. Dmyterko M. Innovaciji jak universaljna cinnistj suspiljstva. Ukrajinsjkyj naukovyj zhurnal «Osvita reghionu». URL : <https://social-science.uu.edu.ua/article/171> (data zvernennja: 02.11.2024).
5. Kremenj V. Pedaghoghichna synerghetyka: ponjatijno-kateghorialnyj syntezy [Elektronnyj resurs]. Teorija i praktyka upravlinnja socialjnymy systemamy. 2013. # 3. S. 3–19. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tipuss_2013_3_3 (data zvernennja: 22.10.2024).
6. Ranjuk O., Kovalj T. Integhracija rytoryky v suchasnu systemu vykladannja filologhichnykh dyscyplin. Acta Paedagogisa Volyniensis. 2024. 4. S. 139–144. doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2024.4.23>.
7. Khmeljnyckyj nacionaljnyj universytet «Studentsjkyj literaturnyj teatr «Ghlorija». URL : <https://hloriya.khmnmu.edu.ua/>
8. Koval T. Student`s literary theater as an educational innovation in the context of Ukrainian and foreign experience. *Comparative Professional Pedagogy*. 7(2). 2017. S. 43–50.